

Креативно језгро културе*

Вероватно фундаментална опсесија сваког човека још из периода антропогенезе па до савремених духовних хоризоната јесу она питања која се тичу смисла постојања. Поједини одговори уводе нас у сумњу да је Творац имао јасан концепт и, ма колико нас то обеспокојавало, остављао нам цинично опскурну реалност као једини релевантан критеријум. Неоспорна истина, међутим, показује да живот није лак, поготову ако нема светлости на етичком беспућу сваког па и овог нашег хаоса.

Да ли је баш све у тами несигурности, питамо се непрекидно, неодређености, аморфна импровизација лудог аутора или можда ипак постоји мудра провокација која нам јасно указује да је сарадња пут, истина и светлост. Није ли, можда, прастари месопотамски принцип Имитатио Деи средство које нам јасно указује правац усавршавања и бекства од примордијалних инстинката у сферу интелектуалне сигурности и духовне супериорности. Чиме победити опасну тежњу ка изједначавању и пониш тавању идентитета ако не непрестаним самообмањивањем и стварањем нових вредности на дијалектичким начелима. Теза, антитеза и синтеза као делотворно свето тројство силогизма није само Аристотелов тестамент науци већ путоказ мисленом бићу да кроз креативну екстазу досегне трансцендентно значење света. То је мисао, то је нова религија, то је пут до Бога уз чију помоћ побеђујемо зло мочваре неодређености медиокритета, да систему ратног лудила моћног пандемонијума супротставимо Логос који нам обасјава Платонову пећину сенки и преображава је у необориву силу живота. И као што су неки филозофи дошли до закључка да је човек – микрокосмос еквивалент, пантеистичка слика космичког целог, тако је било и оних који су увидели сличност између свеопште генезе и човековог стваралаштва, стварања нових уметничких вредности из емпиријских дубина сопства. Метод је исти: сила духовне енергије! Ако су све религије светлости одредиле ум за божје пребивалиште и препоручиле да се његова суштина потражи у неиспитаним координатама интелекта онда је потпуно јасно да и сам одговор на питање о егзистенцијалном смислу лежи у његовим антрополошким и космичким размерама.

Даме и господо!

Без намере да вас овим солилоквијем доведем до запитаности о сврси данашњег догађаја, нашег великог славља, свечане доделе “Златног беоцуга” лауреатима београдске а самим тим и националне културе, пре свега желим да истакнем нашу радост и понос због духовних домета и високог стандарда у делима наших добитника и њиховог неизмерног значаја за свако хуманистичко биће на овим просторима, за српски народ и грађане Србије. Очигледно је да су и Србија и Београд креативно језгро европске и светске културе, оно језгро које је покренуло узлетну енергију земље која већ годинама, рекло би се, немоћно али сигурно тоне, превасходно захваљујући моралној и интелектуалној опскурности оних који је воде, Разуме се да нам данас такође није намера да било коме упућујемо критичке жаоке утолико пре што се и ми питамо нисмо ли, можда нехотице, бар мало, и сами допринели овом хаотичном стању света које је и нас захватило. Ја лично, не могу то да прескочим, бесомучни и кржави рат у Ираку доживљавам као теофанију зла, свирепи покушај да се угуши слобода природног људског развоја, као укидање смисла и Бога, јер као што рече Достојевски да због смрти једног јединог детета Бог може да постане неприхватљив, тако исто сви стваралачки напори и целокупно дело човеково могу да

изгубе вредност са губитком егзистенцијалног, односно Божјег смисла. Рат – не! Уметност и култура – да! То је сама бит човекове есенције, његове љубави према животу и Богу који том животу даје смисао дубљи од патње, дубок као љубав. Без обзира на то што смо и сами пре само три године били жртва ирационалног демонског инцидента који је посејао разарање и смрт у нашој отаџбини, залажемо се за смисао и сарадњу међу људима и народима, за љубав и поштовање људских права, за безбедност и безбрижност дечјег живота, за правност и правду, за тријумф поштења и доброте, за уклањање калашњикова са улица српских градова и отварање позориш та, концертних дворана, галерија и музеја, игру, песму и хлеб, за библиотеке и књижаре пуне савремене и класич не књижевности, за обновљену и обогаћену периодику, за широм отворен ум.

Даме и господо!

Велика је срећа што у овом залагању уживамо подршку целог креативног народа, његових институција и српске задужбинарске традиције, као што је моћна патриотска Фондација Браће Карић која је прискочила у помоћ нашој националној култури у историјски и економски најтежим временима за Србију.

Ту је и тиха и ненаметљива помоћ војске која је увек, поред Српске православне цркве, као највећа национална институција имала разумевање за вредности духовне баштине и значај савременог културно-уметничког стваралаштва и адекватно му пружила уточиште у својим установама чиме га је чувала, подржавала и активно помагала.

Ту су и привредни системи који су знали да је културни просперитет народа мотор привредног развоја земље.

И најзад, ту су и људи културе, непосредни ствараоци и уметници, који су све време објективно напорног живота стварали један паралелни свет, свој лични свет који је из нашег суморног и опскурног искуства трансцендирао у ликовно, књижевно, музичко, позоришно, филмско дело богатећи нам новим синтезама емоционално и интелектуално искуство.

Наша захвалност припада и свима онима који су својим одабраним експликацијама информисали нашу културну јавност о збивањима у култури београдског мегаполиса, чија је и сама култивисана реч постала део нашег духовног корпуса, нашим еминентним новинарима, колумнистима, публицистима.

Бројни архитекти, урбанисти, педагози, културни и научни радници својим радом и делом држе Србију у равноправном односу са духовно најбогатијим земљама Европе и света. Ствараоци окупљени Културно-просветном заједницом Београда, у изванредно тешким условима, и без икакве подршке државе, чине велике напоре да окупе и уједине што је могуће већи број уметника и интелектуалаца, како би донели јединствен програм заштите и развоја културе Београда и Србије, како би заштитили најдрагоценију супстанцу народа, његове духовне вредности.

И тако повезани координатама иманентног духа, сви учествујемо у енигми живота, обузети тајнама које леже у питањима, обузети напорима да дођемо до одговора, непрекидно стварајући и нове дубиозе али и дела која се по лепоти и вредности могу поредити са Творчевим, уколико он, кроз додир уметникове душе коју зовемо инспирација, и ту није умешао своје творачке прсте.

И најзад, с обзиром на нуминозност и значај стварања, углед и вредност нашег неоспорног дела, даме и господо лауреати “Златних беоцуга”, честитамо вам и несебично испољавамо нашу оданост, захвалност и дивљење.

У Београду, 10. априла 2003.

* Поздравна реч председника Културно-просветне заједнице Београда на свечаности уручења ЗЛАТНОГ БЕОЧУГА у Централном Дому војске.